

FÖRSVARSKOTTETS UTLÅTANDE 2/2008 rd

Statsrådets redogörelse om ramar för statsfinanserna 2009—2012

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 26 mars 2008 Statsrådets redogörelse om ramar för statsfinanserna 2009—2012 (SRR 2/2008 rd) till finansutskottet för beredning och bestämde samtidigt att de övriga fackutskotten får lämna utlåtande i ärendet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överdirektör Eero Lavonen, konsultativ tjänsteman Timo Rivinoja och konsultativ tjänsteman Olli Suonio, försvarsministeriet

- överstelöjtnant Hans Forsman, Huvudstaben
- generalsekreterare Henrik Nordell, Suomen Puolustus- ja Ilmailuteollisuusyhdistys ry
- avtalsfunktionär Jorma Viiala, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf
- ordförande Marja-Leena Karekivi, Maanpuolustuksen Henkilökuntaliitto MPHL ry
- direktör Markku Lemmetty, AKAVA ry
- samordnare för samhällsrelationer Päivi Nieminen-Laine, Löntagarorganisationen Pardia rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Vad beslutet om ramarna för statsfinanserna betyder för försvarsministeriets förvaltningsområde

I beslutet om ramarna för statsfinanserna 2009—2012 föreslår regeringen följande årliga anslag för försvarsministeriets förvaltningsområde: 2404, 2311, 2336 respektive 2312 miljoner euro. Utgifterna utanför ramen, t.ex. moms, kommer att ligga kring 270 miljoner euro per år.

Enligt redogörelsen har anslagen för försvarsministeriets förvaltningsområde dimensionerats med hänsyn till att tidsplanen för utgifterna har

lagts om på grund av att beställningsfullmakterna för upphandling av försvarsmateriel i den fjärde tilläggsbudgeten för 2007 har förändrats. För att kompensera truppminornas kapacitet kommer totalt 200 miljoner euro att avsättas för upphandling av ersättande system 2009—2016.

I rambeslutet reserveras totalt 197 miljoner euro under försvarsministeriets och inrikesministeriets huvudtitlar för att främja nätsäkerheten i den offentliga förvaltningen (försvarsministeriets andel är 122,4 miljoner euro). Utskottet noterar att inte minst nätangreppen hör till de verkliga nya hotbilderna också för Finland. Det måste skyndsamt ses till att myndighetsnäten

fungerar optimalt under normala och exceptionella förhållanden och att de ställs under finska myndigheters kontroll. Mot denna bakgrund är de öronmärkta pengarna för att främja nätsäkerheten verkligen välkomna.

För militär krishanteringsmateriel reserveras ett engångstillägg på totalt 8 miljoner euro under ramperioden, främst för upphandling av materiel för krishanteringsstyrkan i Afghanistan. Anslaget är mycket viktigt för att ge de finska ISAF-styrkorna bästa möjliga egenskydd i en krävande omgivning.

Enligt utredning till utskottet medger rambeslutet 2009—2012 att verksamhetskapaciteten upprätthålls på kort sikt, men däremot varken planerad kapacitetsutveckling eller upprätthållande av materiell beredskap. Underhåll och upphandling av reservdelar är i mycket stora svårigheter. Det skulle behövas 30—40 miljoner euro mer per år för reservdelar. Utskottet ser med oro hur bristen på reservdelar blir allt större och vad det får för konsekvenser för försvarets kapacitet och det nationella försvaret. Det gläder utskottet att reservistutbildningen under ramperioden kommer att normaliseras efter svackan 2006 och 2007.

För året 2012 innehåller rambeslutet inte det årliga tillägg på 3 miljoner euro för kapital- och underhållshyror för lokaler som överenskomits i samband med försvarsförvaltningens fastighetsreform. Där ingår inte heller de tillägg som försvarsministeriet föreslagit för att rusta upp lokaler och anlägga reservlandningsplatser under ramperioden. I försvarsmaktens bygg- och projektplaner har det beaktats att sprängämneslagringen måste ställas på en nivå som uppfyller lagens krav. Men det har inte gått att utverka nödvändig extra finansiering för att bygga och modernisera sprängämneslagren. I stället har en del av anslagen för försvarsförvaltningens omkostnader måst avsättas för projektet.

En tredjedel av försvarsbudgeten kommer att användas för upphandling av försvarsmateriel för att vi ska kunna upprätthålla en trovärdig nationell försvarskapacitet. Här ligger vi väl framme i en europeisk jämförelse. Utskottet konstaterar att försvarsbudgeten tack vare vårt kost-

nadseffektiva värnpliktssystem för tillfället är i balans och att vi årligen har 650—700 miljoner euro till förfogande för materielupphandling. För försvarsmakten är det viktigt att materielen kan upphandlas nationellt, inte minst med tanke på den militära försörjningstryggheten. Därför bör vi absolut sikta på att materialupphandlingarna till minst 50 procent är av inhemskt ursprung.

Men för att trygga den inhemska försvarsindustrin behövs det en bredare kundkrets än bara försvarsmakten. Vid utfrågningen av sakkunniga poängterade försvarsindustrin att vår försvars- och säkerhetsindustri måste komma med ett specialiserat, konkurrenskraftigt och integrerat bidrag till den militära kapaciteten, försörjningstryggheten och säkerheten både nationellt och internationellt. Så vitt utskottet kan se kräver vår finländska försvars- och säkerhetsindustri, som dessutom är en stor arbetsgivare i eget land, ett nära samarbete mellan myndigheter och industri för att klara sig. Utskottet vill här lyfta fram strategin för försvars- och säkerhetsindustrin från juni 2007. I rapporten läggs en lång rad åtgärder fram som sträcker sig ända bort till 2009—2012. Dokumentet är en bra grund för avsnittet om den finska försvarsindustrin och dess framtid i redogörelsen.

Produktivitetsprogrammet

Enligt redogörelsen kommer försvarsmakten att fullfölja produktivitetsprogrammet genom fortsatt utveckling av sådana funktioner som inte hör till de egentliga kärnfunktionerna. Receptet är effektivare egen verksamhet och tjänsteupphandling hos utomstående, utöver redan tidigare avtalade effektivitetsförbättrande insatser som ska genomföras under ramperioden. Enligt rambeslutet ska personalen inom försvarsministeriets förvaltningsområde minskas med 1 083 årsverken före 2015 och det ska ske genom nya åtgärder för att höja effektiviteten. Dessutom har man redan tidigare kommit överens om att personalen inom försvarsförvaltningen ska minskas med 1 890 anställda fram till 2011. Sammantaget ska alltså personalen fram till slutet av 2015 ha minskat med omkring 3 000 anställda, då den

totala styrkan kommer att vara under 14 000 anställda.

Utskottet konstaterar att om försvarsförvaltningens personal minskar så att den ligger under 15 000, betyder det att försvarets fredstida organisation och därmed också den allmänna värnplikten blir hårt pressade. Storleken och strukturen på försvarsförvaltningens personal är frågor som ska avgöras i den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen, de kan inte bestämmas av produktivhetsprogrammet. Försvarsmaktens lagfasta uppgifter får inte äventyras för att försvarsförvaltningen tvingas acceptera orealistiska produktivhetsprogram. Utskottet påpekar att produktivhetsmålet för hela statsförvaltningen är 14 445 personer fram till slutet av 2015 och att försvarsförvaltningen ensam får stå för en femtedel av bortfallet.

Vid utfrågningen av sakkunniga kom det fram att de genomförda och planerade produktivhetsprogrammen har varit mycket tunga för försvarsförvaltningens personal. Utskottet omfattar deras syn och framhåller att personalens ork i arbetet och arbetsmotivation har påverkats negativt av den fortgående omstruktureringen, hotet om utläggning av verksamheter och redan verkställda partnerskapsprogram. Utskottet lyfter här fram Försvarsförvaltningens byggverk, som allt sedan det inrättades 1994 har levat i ett tillstånd av fortgående förändring.

Försvarsutskottet har tidigare kommenterat partnerskapsprogrammen, bl.a. i sitt utlåtande om projektet KUJA som gäller underhållet av arméns materiel (FsUU 6/2007 rd). Det ville särskilt lyfta fram betydelsen av en god personalpolitik i försvarsförvaltningen och uttalade samtidigt sina farhågor för att kritisk kompetens skulle gå förlorad inom försvaret när man gick in för partnerskap.

Partnerskapsalternativet synas också med tanke på försvarsmaktens bespisning och beklädnadsverkstad. Utskottet noterar att Försvarsmaktens servicecentral för bespisning med sin personal på 640 anställda kom i gång den 1 januari 2006 efter en utdragen berednings- och utredningsprocess. Nu ska försvarsministeriet efter bara två år ta upp denna välfungerande modell till ny granskning. Vid utfrågningen kring projektet KUJA kom det fram att de eventuella kostnadsinbesparingarna vid partnerskap jämfört med utveckling av den egna verksamheten till syvende och sist är ett sekundärt skäl i utläggningsprocessen. Utskottet har den uppfattningen att det uttryckligen är effektivitetsprogrammet med sina hårda krav på personalnedskärningar som tvingar försvarsförvaltningen att flytta ut sin personal, för de anställda som flyttar över till en partner räknas inte längre in i försvarsförvaltningens personalstyrka.

Det blir på många sätt dyrt för försvarsförvaltningen att lägga ut personalen, menar utskottet. För det första överlåter förvaltningen utan ersättning utbildad och kompetent personal till en utomstående tjänstetillhandahållare. För det andra urholkar det ständiga utläggningshotet personalens engagemang och bilden av försvarsförvaltningen som en bra arbetsgivare, precis när konkurrensen om en kompetent personal mellan privat och offentlig sektor hårdnar. Utskottet påpekar vidare att en stor del av försvarsförvaltningens personal kommer att gå i pension under de närmaste åren, vilket måste vägas in i betraktelserna av personalstyrkan.

Utlåtande

Försvarsutskottet föreslår

att finansutskottet beaktar det ovan sagda.

FsUU 2/2008 rd — SRR 2/2008 rd

Helsingfors den 15 april 2008

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Juha Korkeaoja /cent
vordf. Olli Nepponen /saml
medl. Thomas Blomqvist /sv
Pekka Haavisto /gröna
Juha Hakola /saml
Hanna-Leena Hemming /saml
Reijo Kallio /sd

Saara Karhu /sd
Reijo Laitinen /sd
Juha Mieto /cent
Reijo Paajanen /saml
Sirpa Paatero /sd
Sari Palm /kd
ers. Eero Akaan-Penttilä /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Heikki Savola.